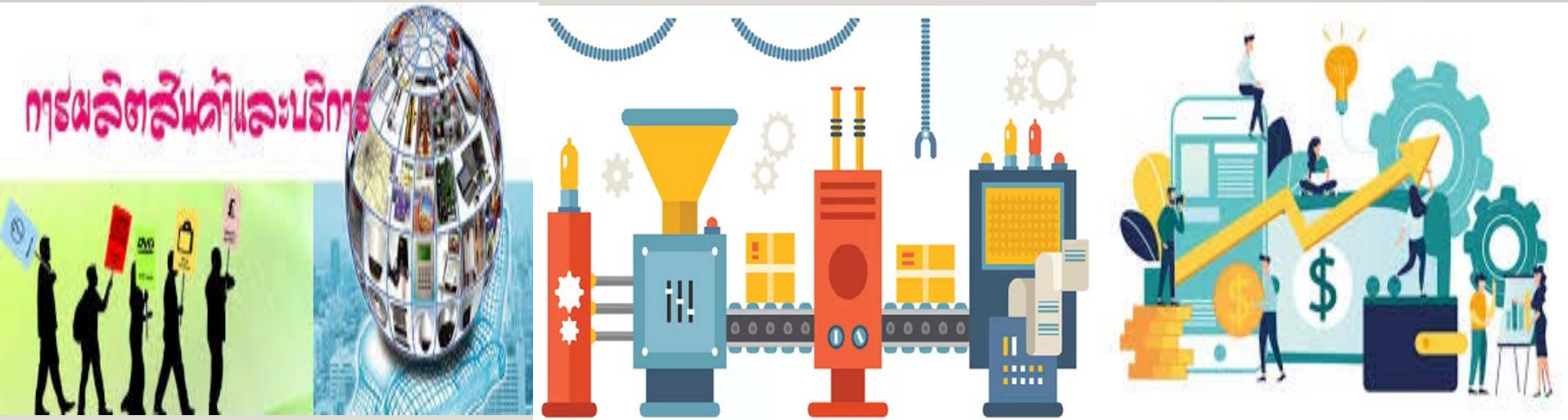

บทที่ 4

พฤติกรรมผู้บริโภค รายรับผู้ผลิต

เนื้อหา**

4.1 ทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค

1. ทฤษฎีอรรถประโยชน์
2. ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน

4.2 รายรับจากการผลิต

ทฤษฎีอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์ (Utility)

หมายถึง ความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับ
จากการบริโภคสินค้าหรือบริการจำนวนหนึ่ง

อรรถประโยชน์รวม (TOTAL UTILITY: TU)

หมายถึง ความพอใจทั้งหมดที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าหรือบริการจำนวนหนึ่ง

- อรรถประโยชน์เพิ่ม (Marginal Utility : MU)

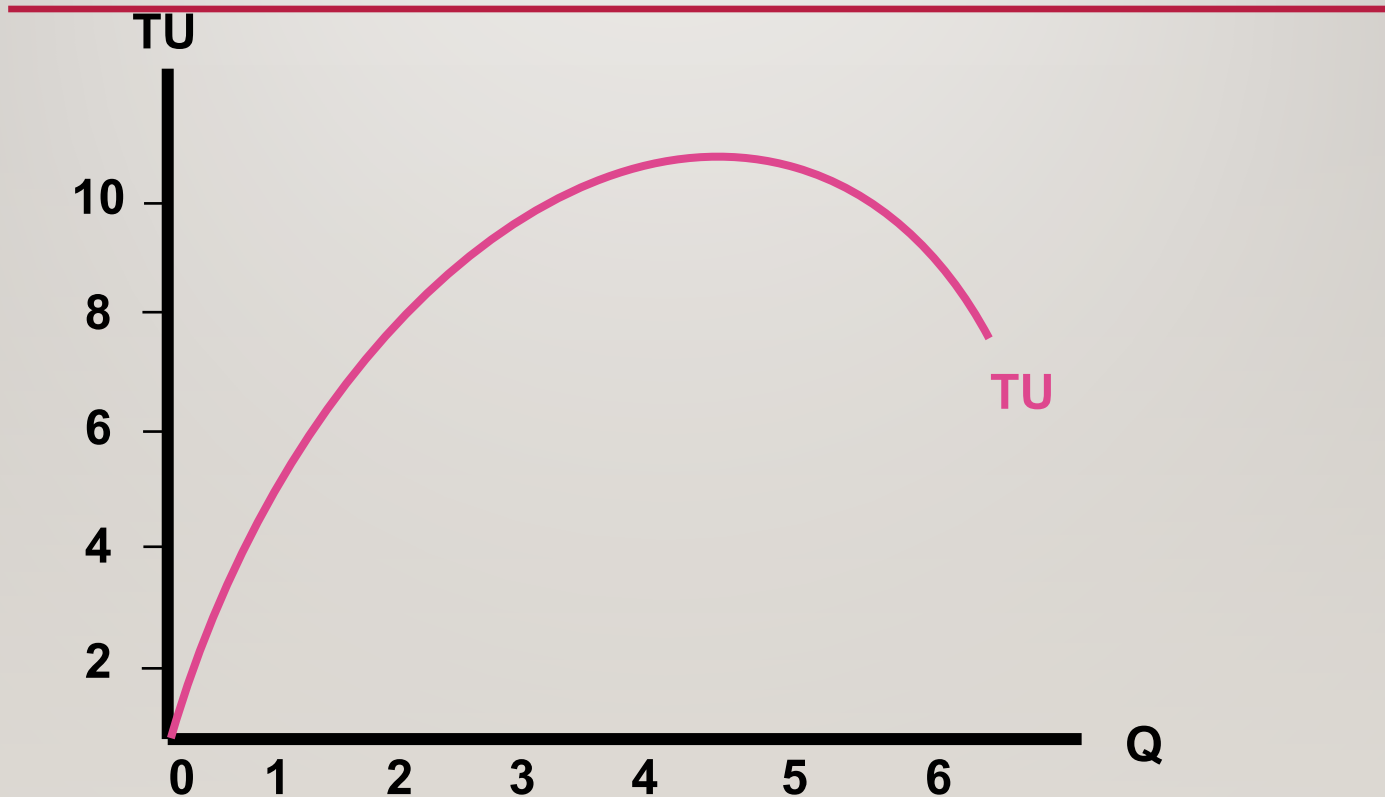
หมายถึง ความพอใจที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q} \quad \text{หรือ} \quad \frac{(TU_2 - TU_1)}{Q_2 - Q_1}$$

อรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม (MU) และอรรถประโยชน์รวม (TU)

หน่วยสินค้า (Q)	อรรถประโยชน์รวม (TU)	อรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม (MU)
0	0	-
1	4	$4-0 / 1-0 = 4 / 1 = 4$
2	7	$7-4 / 2-1 = 3 / 1 = 3$
3	9	$9-7 / 3-1 = 2 / 1 = 2$
4	10	$10-9 / 4-3 = 1 / 1 = 1$
5	10	$10-10 / 5-4 = 0 / 1 = 0$
6	9	$9-10 / 6-5 = -1 / 1 = -1$

ลักษณะของเส้นอรรถประโยชน์รวม

ลักษณะของเส้นอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม

ความสัมพันธ์ของ TU และ MU

1. เมื่อ TU เพิ่มขึ้น MU จะลดลงเรื่อยๆ และมีค่าเป็นบวก
2. เมื่อ TU มีค่าสูงสุดแล้วคงที่ MU จะเท่ากับ 0
3. เมื่อ TU ลดลง MU จะมีค่าติดลบ

ดุลยภาพของผู้บริโภคตามทฤษฎีอรรถประโยชน์

สูตร การหาดุลยภาพของผู้บริโภค คือ

$$2/1 = 4/2 = 10/5 = 2$$

$$\frac{MU_X}{P_X} = \frac{MU_Y}{P_Y} = \dots = \frac{MU_Z}{P_Z}$$

อรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มต่อเงิน 1 บาท ที่ได้รับจากการบริโภค น้ำเปล่าและการบริโภคน้ำอัดลม

หน่วยสินค้า: ขวด (Q)	อรรถประโยชน์ส่วน เพิ่มจากการบริโภค น้ำเปล่า (MU_x)	MU_x/P_x เมื่อ $P_x = 10$	อรรถประโยชน์ส่วน เพิ่มจากการบริโภค น้ำอัดลม (MU_y)	MU_y/P_y เมื่อ $P_y = 10$
1	120	$120/10=12$	140	$140/10= 14$
2	100	$100/10=10$	120	$120/10= 12$
3	60	$60/10=6$	110	$110/10= 11$
4	30	$30/10=3$	60	$60/10= 6$
5	20	$20/10=2$	40	$40/10= 4$
6	0	$0/0= 0$	0	0

จากตารางจะได้ดุลยภาพของผู้บริโภค ดังนี้

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} = \dots = \frac{MU_z}{P_z}$$

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{60}{10} = 6 \text{ แสดงว่า เมื่อเกิดดุลยภาพ ต้องบริโภคข้าวปล่าว เมื่อ } Q = 3 \text{ ขวด}$$

$$\frac{MU_y}{P_y} = \frac{60}{10} = 6 \text{ แสดงว่า เมื่อเกิดดุลยภาพ ต้องบริโภคข้าวอัดลม เมื่อ } Q = 4 \text{ ขวด}$$

อรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มต่อเงิน 1 บาท ที่ได้รับจากการบริโภค น้ำเปล่าและการบริโภคน้ำอัดลม

หน่วยสินค้า: ขวด (Q)	อรรถประโยชน์ส่วน เพิ่มจากการบริโภค น้ำเปล่า (MU_x)	MU_x/P_x เมื่อ P_x	อรรถประโยชน์ส่วน เพิ่มจากการบริโภค น้ำอัดลม (MU_y)	MU_y/P_y เมื่อ P_y
1	120	$120/10=12$	140	$140/11=12.7$
2	100	$100/10=10$	120	$120/11=10.9$
3	60	$60/10=6$	110	$110/11=10$
4	30	$30/10=3$	60	$60/11=5.4$
5	20	$20/10=2$	40	$40/11=3.6$
6	0	0	0	0

จากตารางจะได้ดุลยภาพของผู้บริโภค ดังนี้

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} = \dots = \frac{MU_z}{P_z}$$

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{100}{10} = 10 \text{ แสดงว่า เมื่อเกิดดุลยภาพ ต้องบริโภคน้ำปล่าว เมื่อ } Q = 2 \text{ ขวด}$$

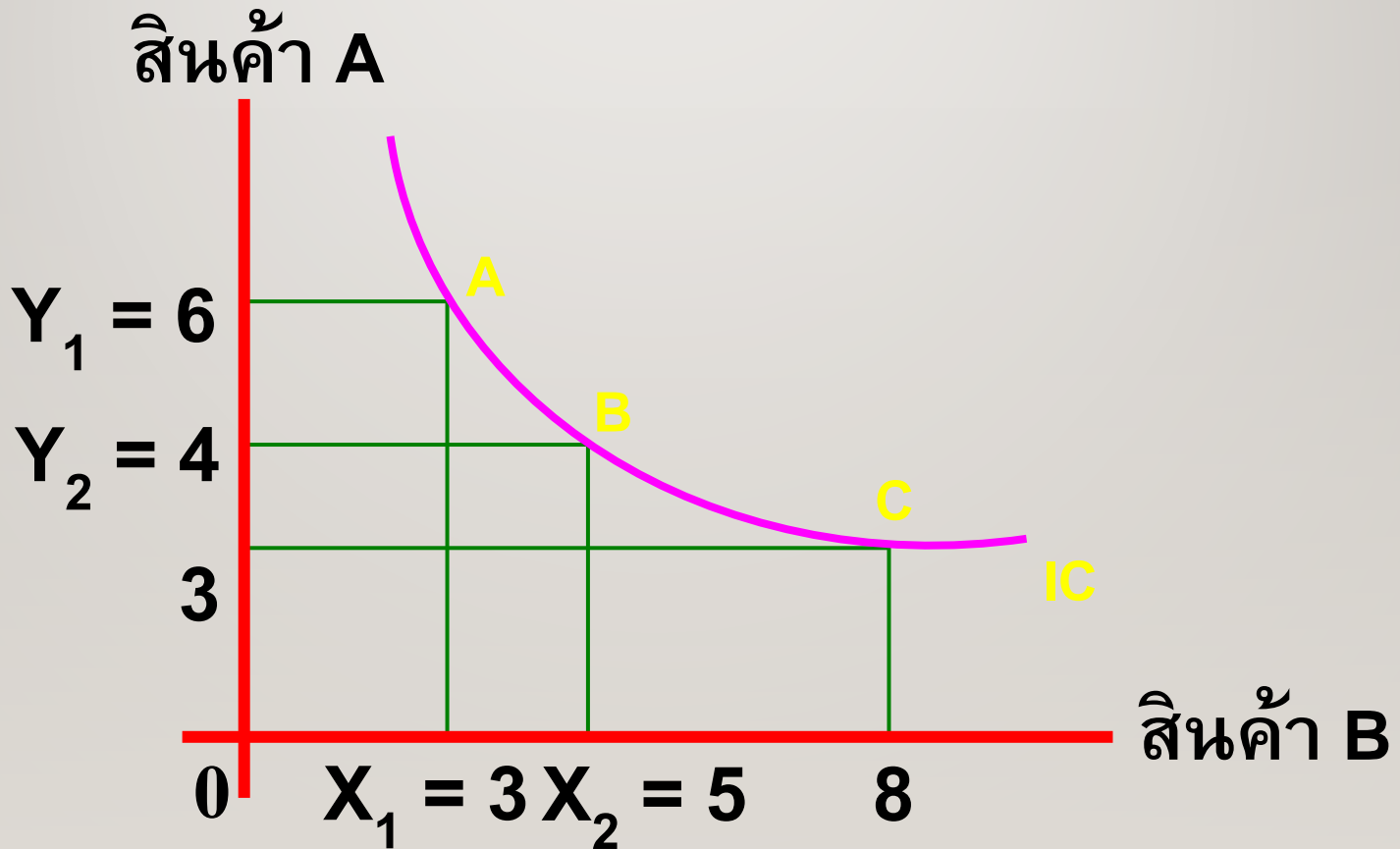
$$\frac{MU_y}{P_y} = \frac{110}{11} = 10 \text{ แสดงว่า เมื่อเกิดดุลยภาพ ต้องบริโภคน้ำอัดลม เมื่อ } Q = 3 \text{ ขวด}$$

ทฤษฎีว่าด้วยเส้นความพอใจเท่ากัน

เส้นความพอใจเท่ากัน(Indifference Curve : IC)

เป็นเส้นที่แสดงสัดส่วนต่างๆ กันของสินค้า 2 ชนิด ซึ่งให้ความพอใจเท่าๆ กันแก่ผู้บริโภค

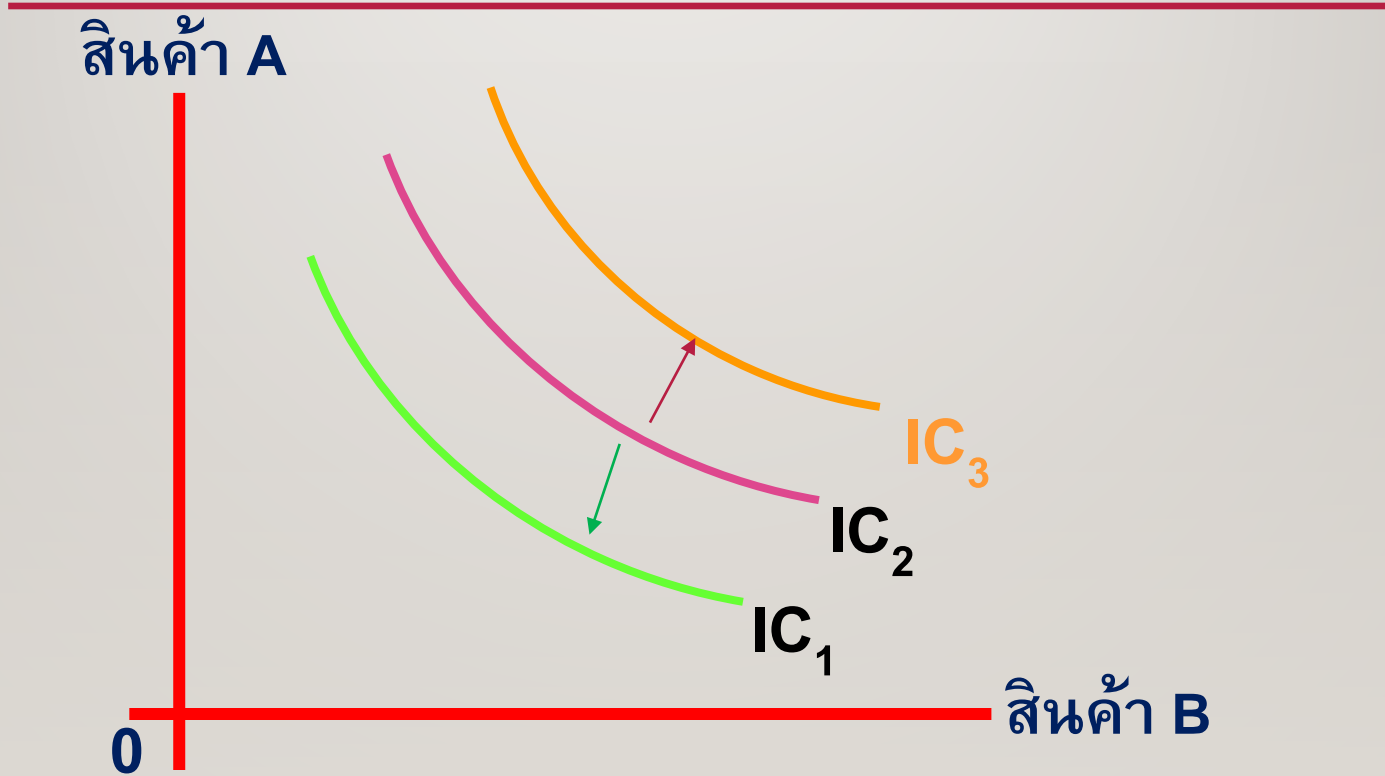
เส้นความพอใจเท่ากัน IC

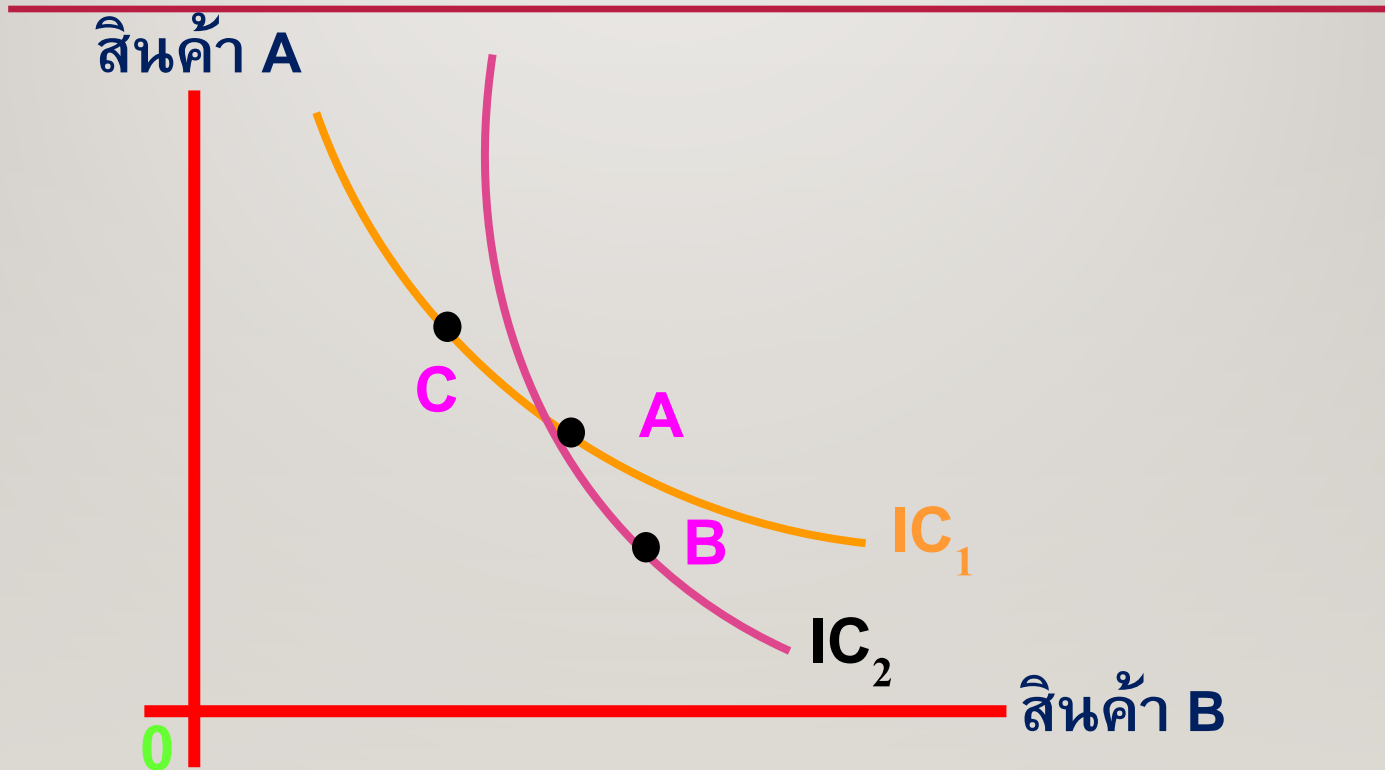
ลักษณะเส้นความพอใจเท่ากัน

1. เป็นลักษณะทอดจากซ้ายไปขวา
2. เป็นเส้นโค้งเว้าเข้าหาจุดกำเนิด
3. แผนภาพเส้นความพอใจเท่ากัน
4. เส้นความพอใจเท่ากันจะไม่ตัดกัน

แผนภาพเส้นความพอใจเท่ากัน

เส้นความพอใจเท่ากัน 2 เส้นตัดกัน

เส้นงบประมาณ (Budget Line)

เส้นงบประมาณ คือ เส้นที่แสดงปริมาณการซื้อสินค้าใน
สัดส่วนต่าง ๆ ของสินค้า 2 ชนิด ที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้
จากรายได้หรืองบประมาณจำนวนหนึ่ง

สูตร สมการงบประมาณ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$I = P_x X + P_y Y$$

เมื่อ I (Income) คือ รายได้ หรือ งบประมาณ เมื่อ X, Y
คือ สินค้า และ P_x, P_y คือ ราคาสินค้า

ส่วนประกอบต่างๆ ของสินค้า X และ Y ที่ซื้อได้ด้วยเงิน

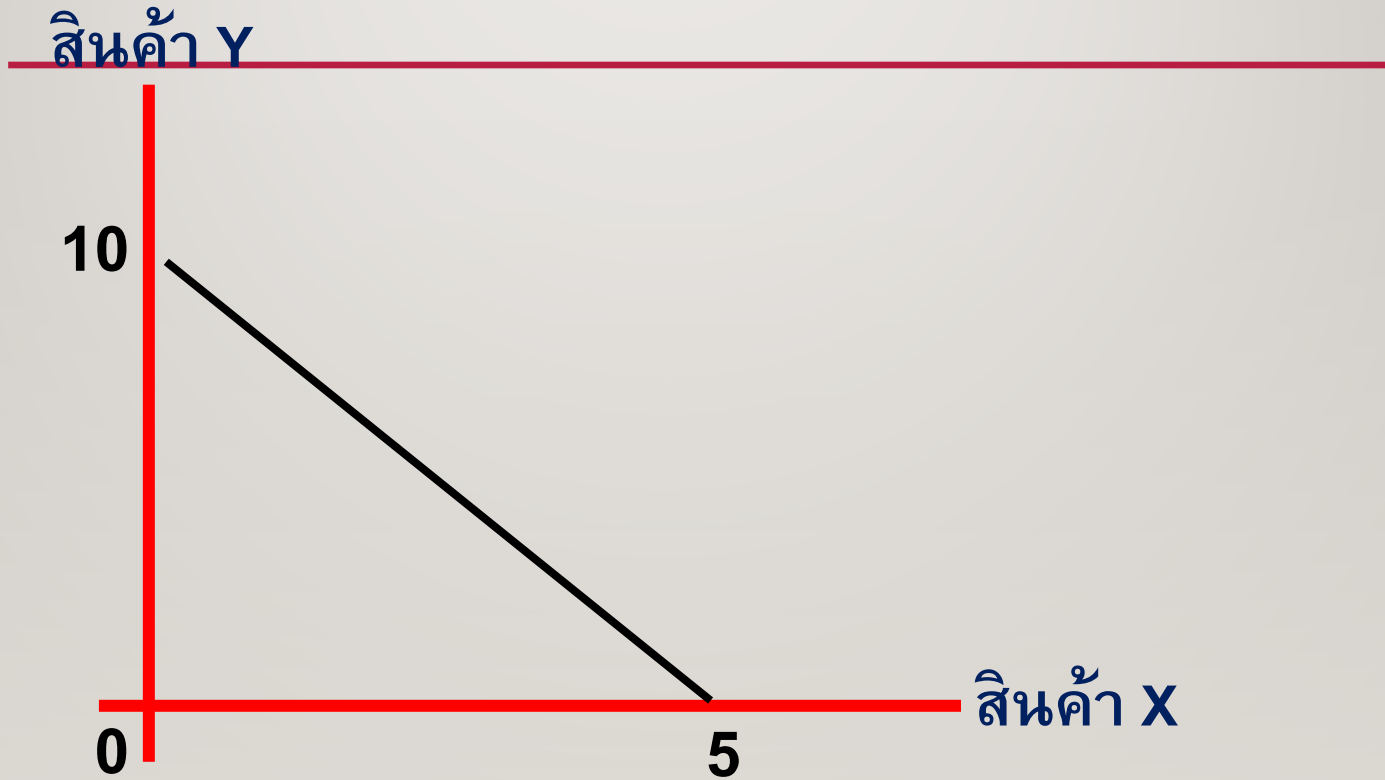
100 บาท เมื่อราคาสินค้า X เท่ากับ 20 บาท และราคาสินค้า

Y เท่ากับ 10 บาท

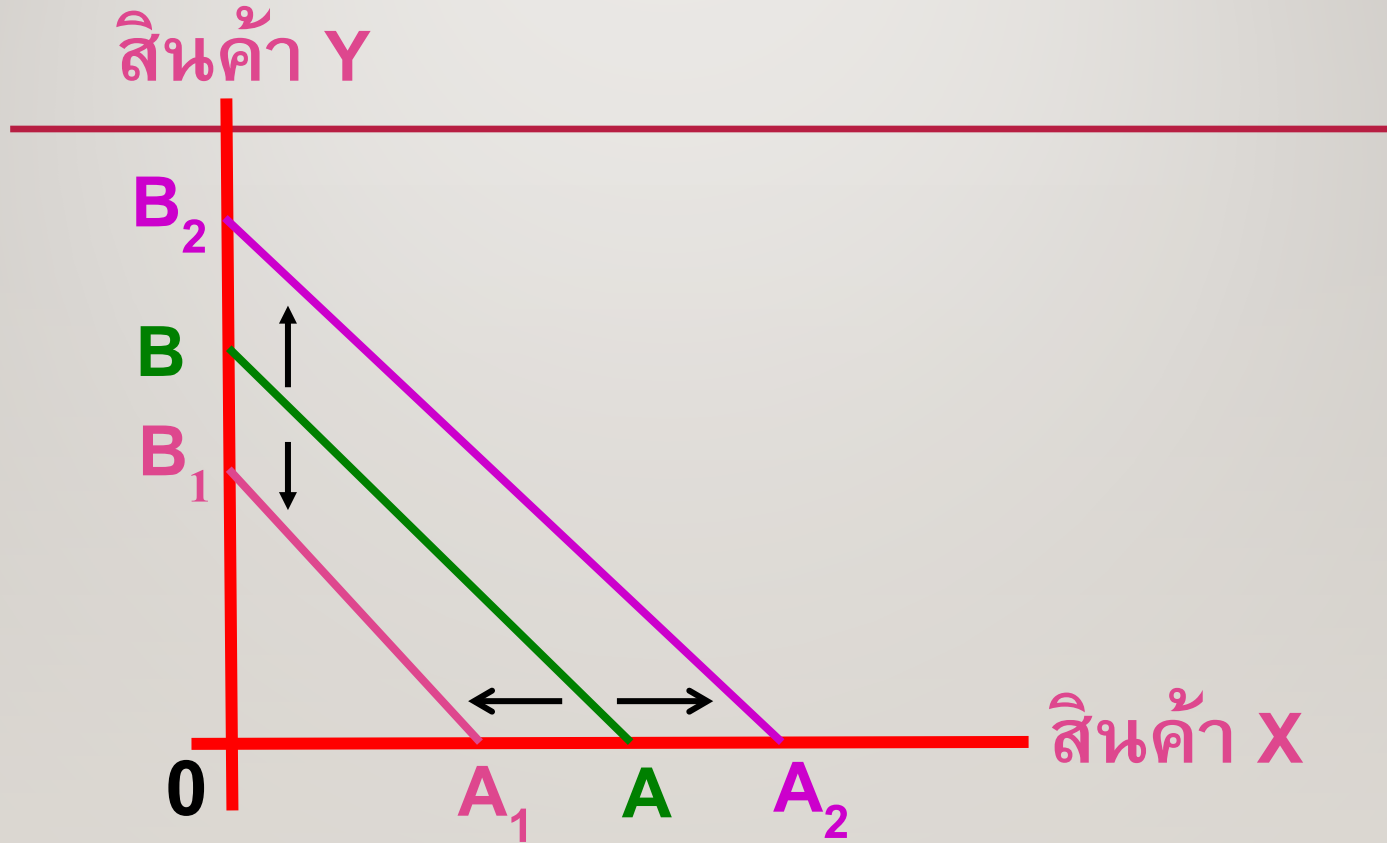
ปริมาณสินค้า X	5*20 = 100 บาท	4*20= 80 บาท	3	2	1	0
ปริมาณสินค้า Y	0*10 = 0 บาท	2*10 = 20 บาท	4	6	8	10

$$I = P_x X + P_y Y = (5 * 20) + (0 * 10) = 100 + 0 = 100 \text{ บาท}$$

เส้นงบประมาณที่ได้

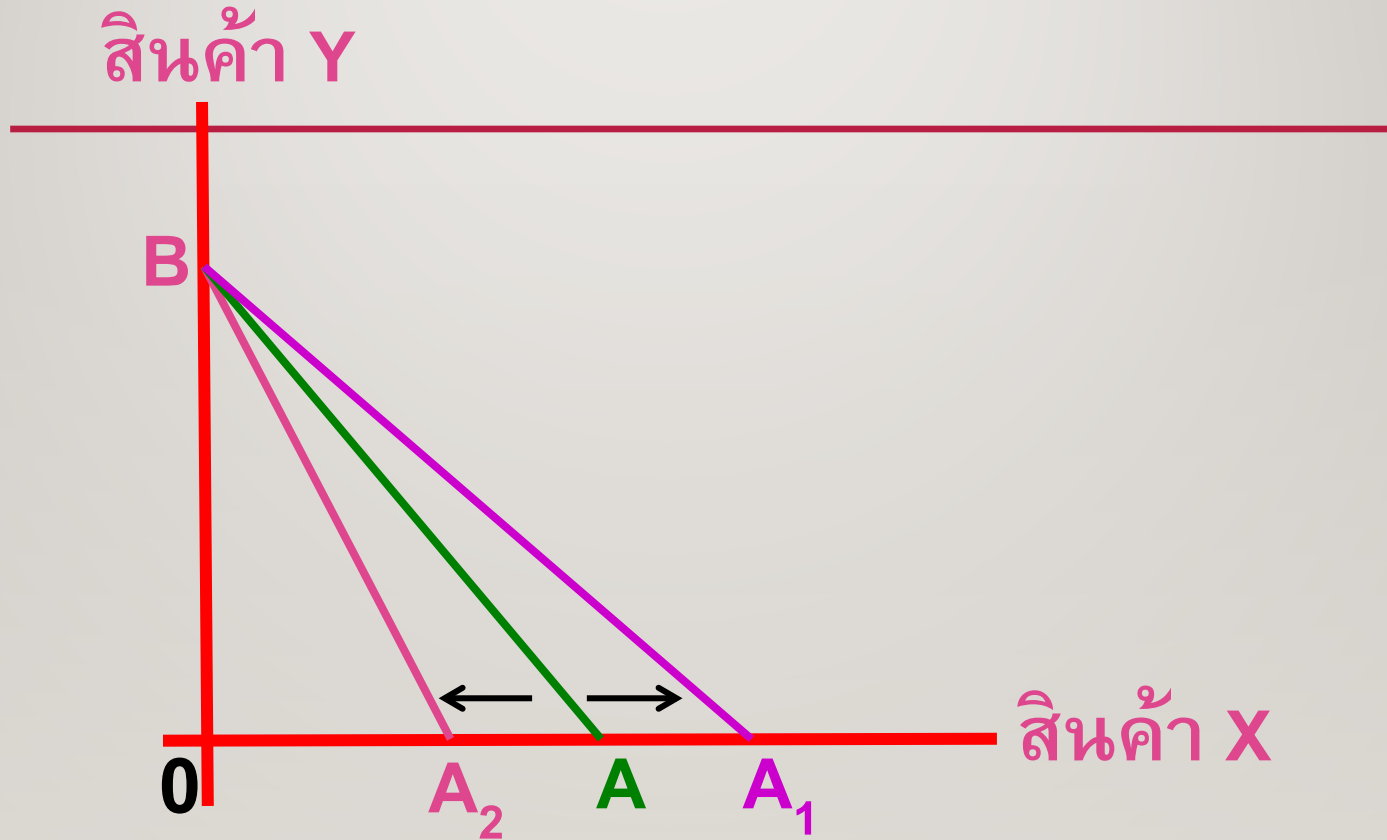

1. รายได้เปลี่ยนแปลง (Income Changes)

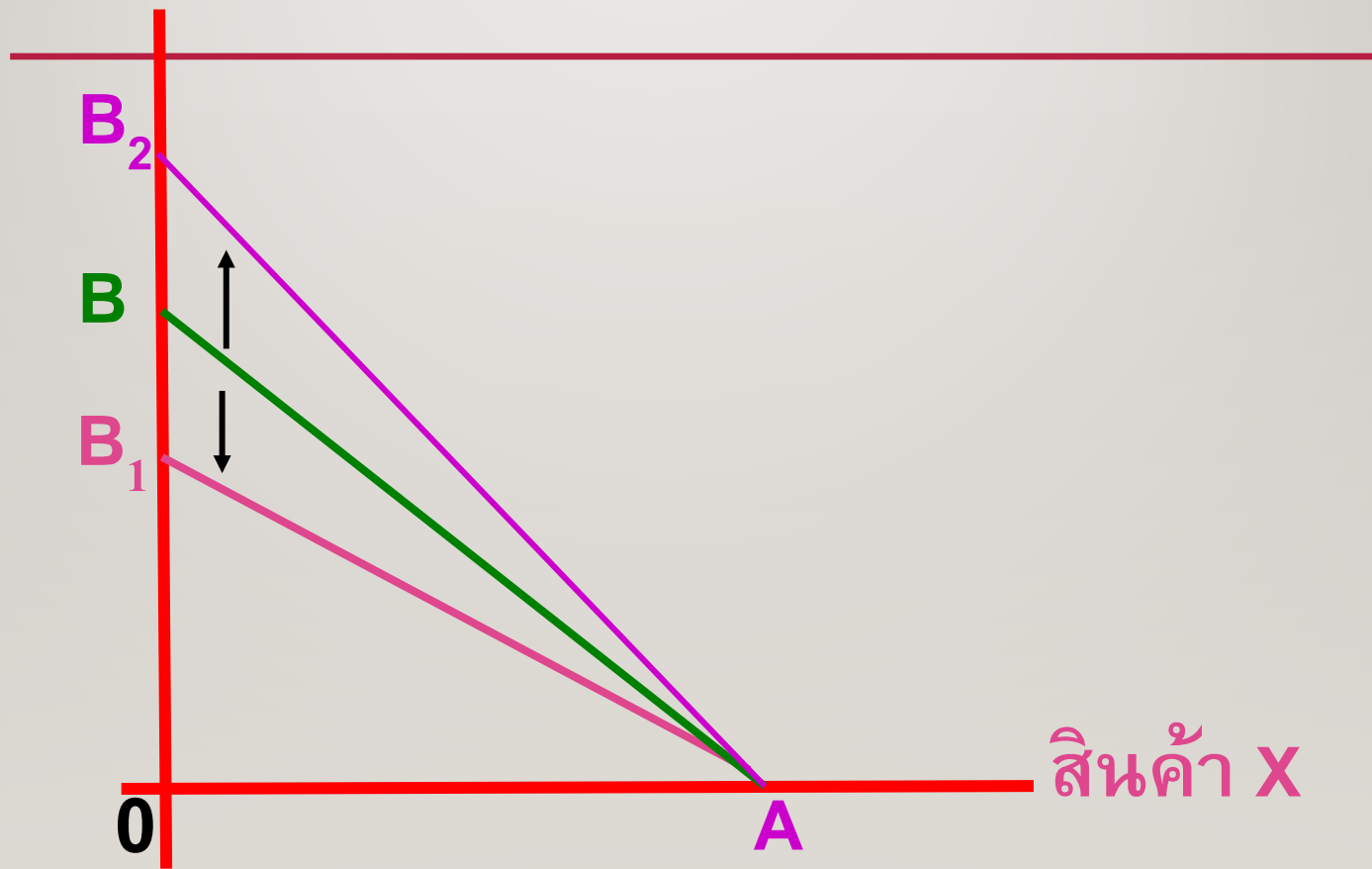
เส้นงบประมาณเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป

2. ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง (Price Changes)

เส้นงบประมาณเมื่อราคาสินค้า X เปลี่ยนแปลงไป

สินค้า Y

สินค้า X

ดุลยภาพของผู้บริโภคตามทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน

ดุลยภาพของผู้บริโภค

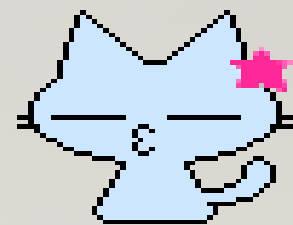
คือ ระดับที่ผู้บริโภคได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดหรือความพอใจสูงสุด

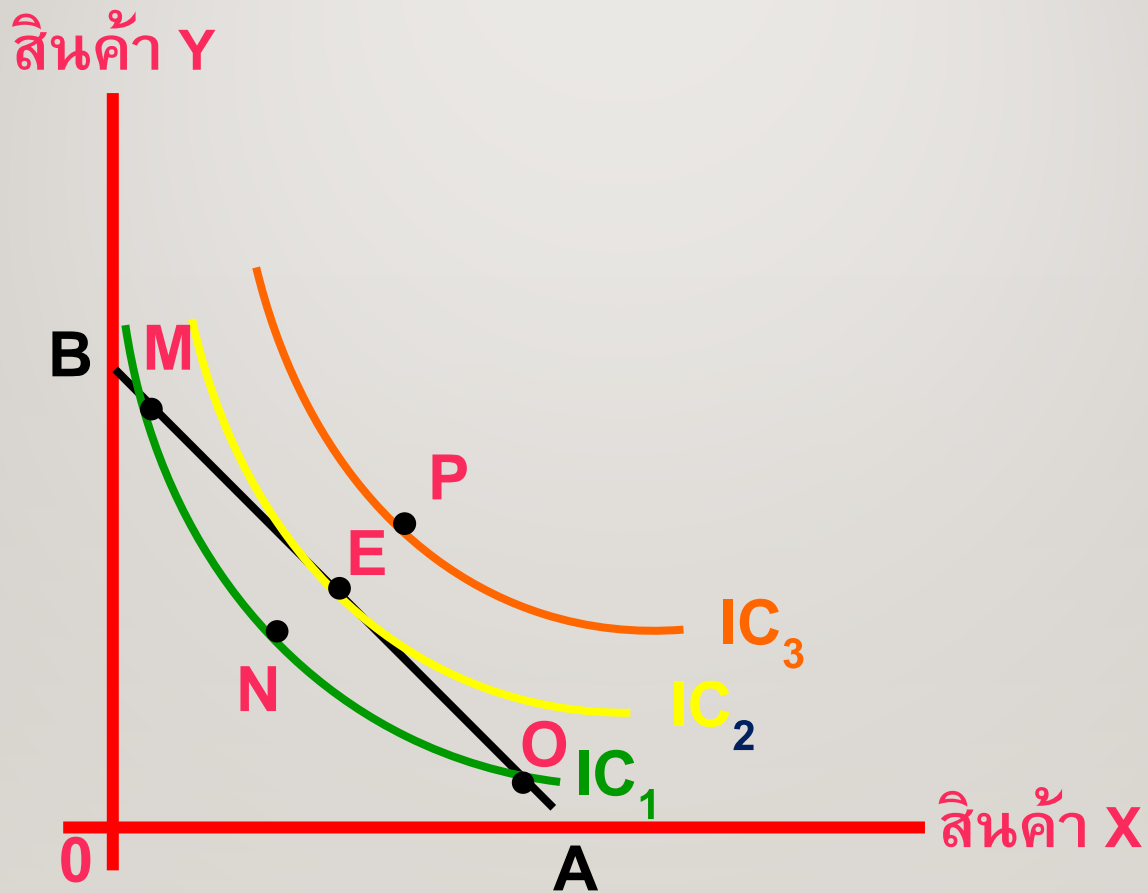
ในการบริโภคหรือซื้อสินค้าจากการบริโภคสินค้า 2 ชนิดร่วมกัน

ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด

การเปลี่ยนแปลง **ดุลยภาพ** ของผู้บริโภค

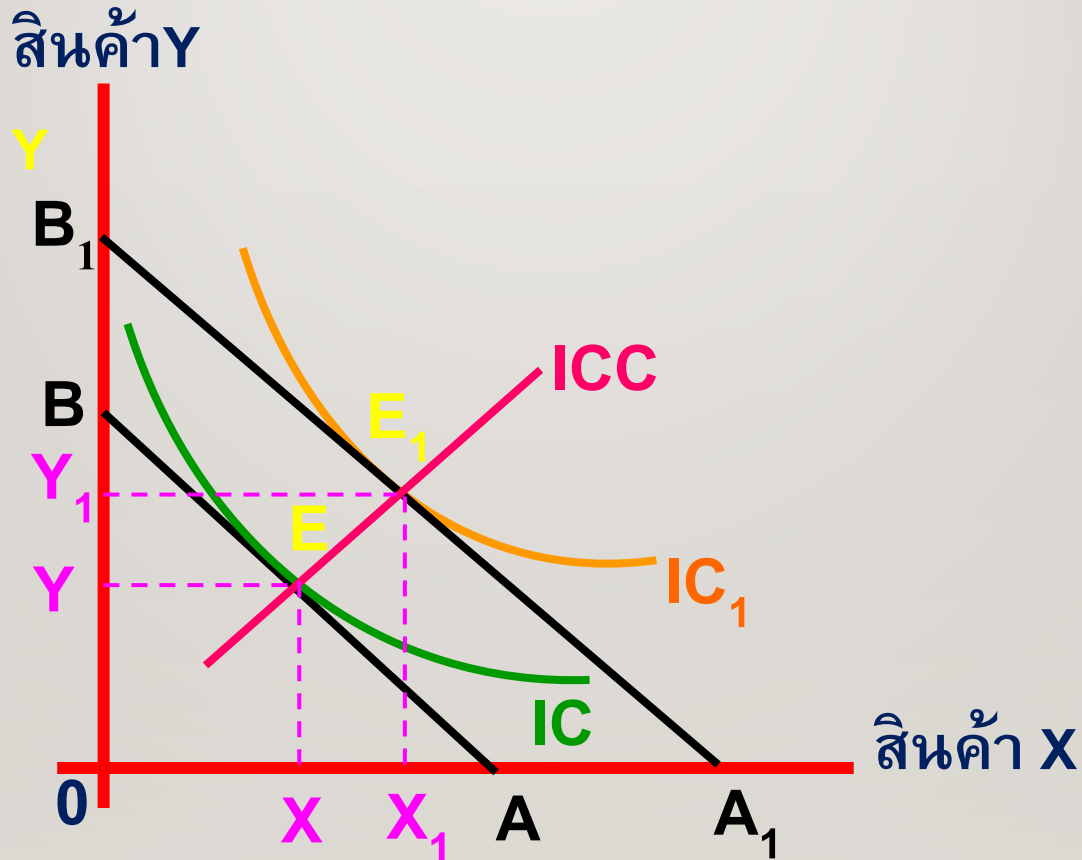
1. กรณี **รายได้** ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง
2. กรณี **ราคาสินค้า** เปลี่ยนแปลง

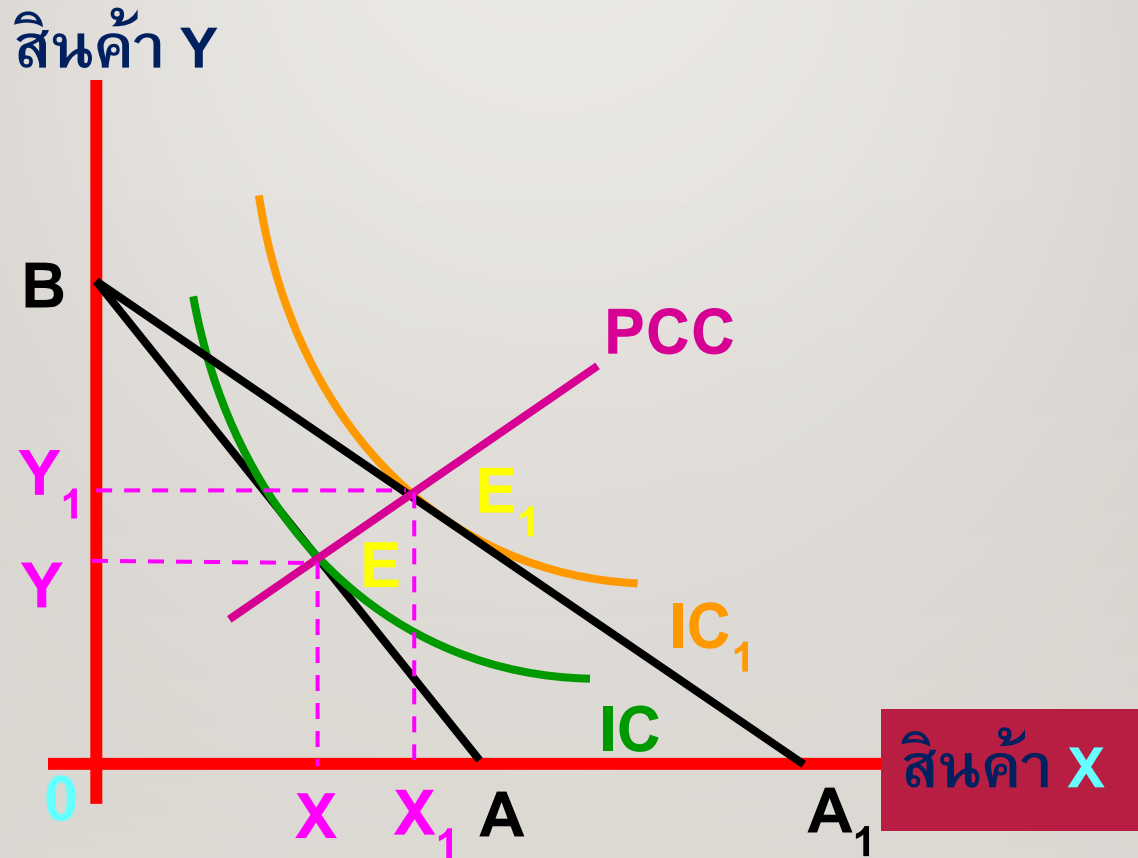
แสดงดุลยภาพผู้บริโภค

1. กรณีรายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง

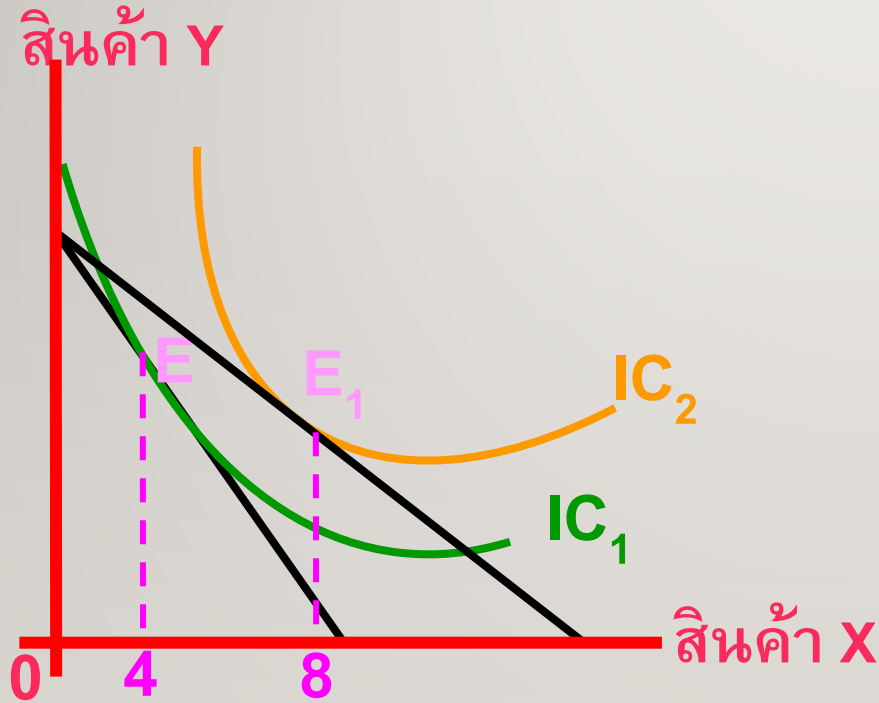
เส้นการบริโภคตามรายได้

2. กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง

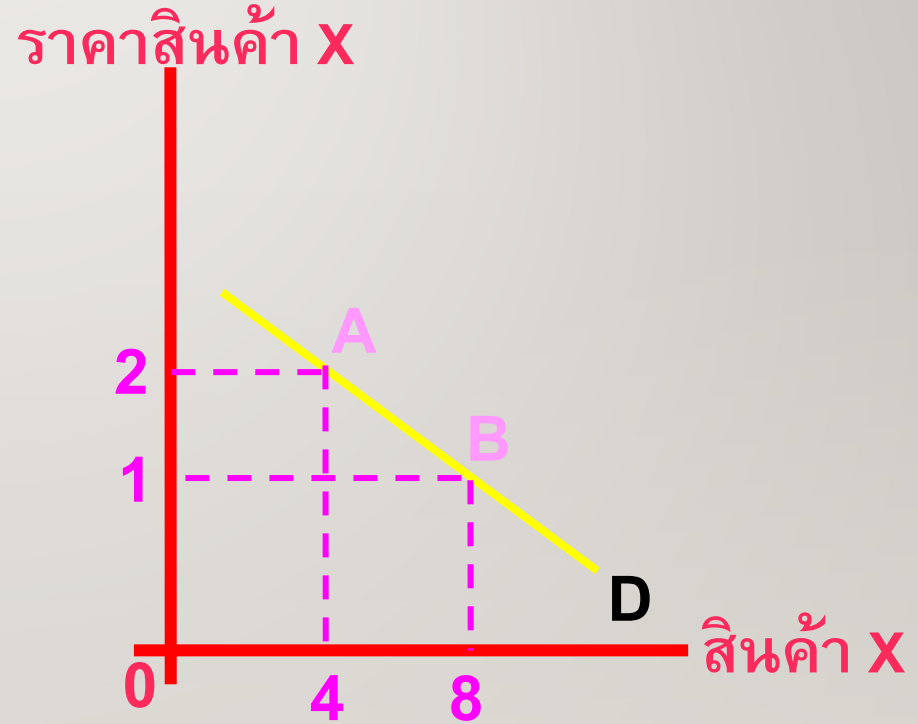

เส้นการบริโภคตามราคา

การหาเส้นอุปสงค์จากเส้นความพอใจเท่ากันและเส้นงบประมาณ

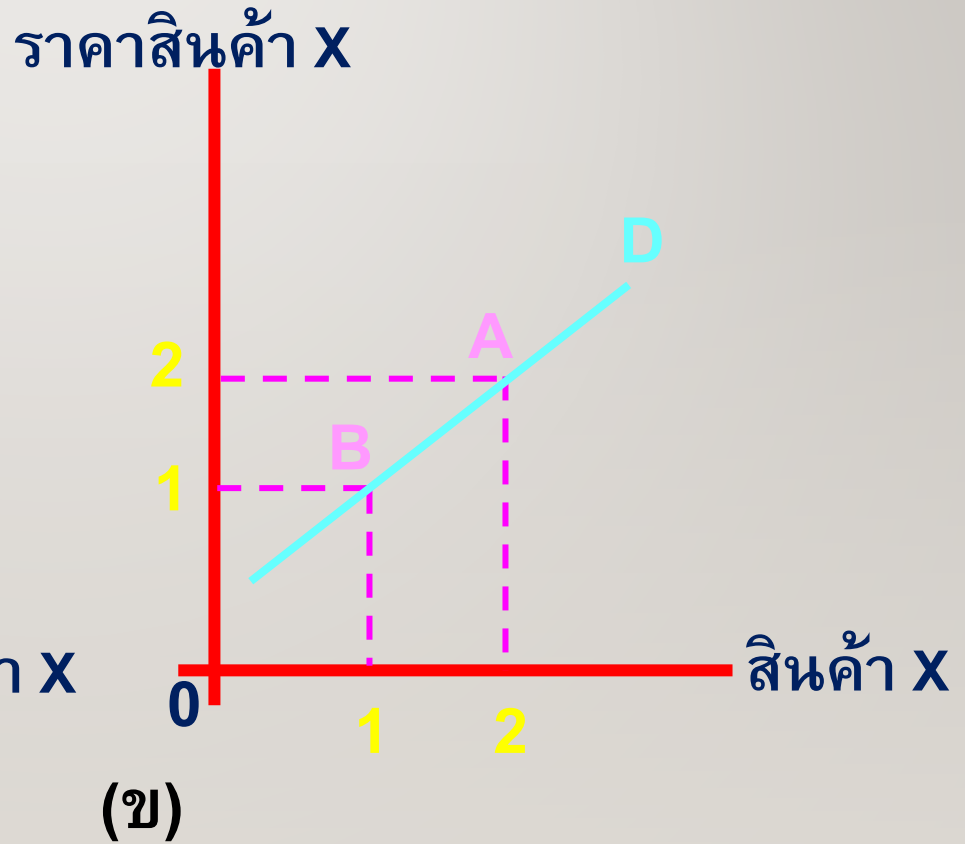
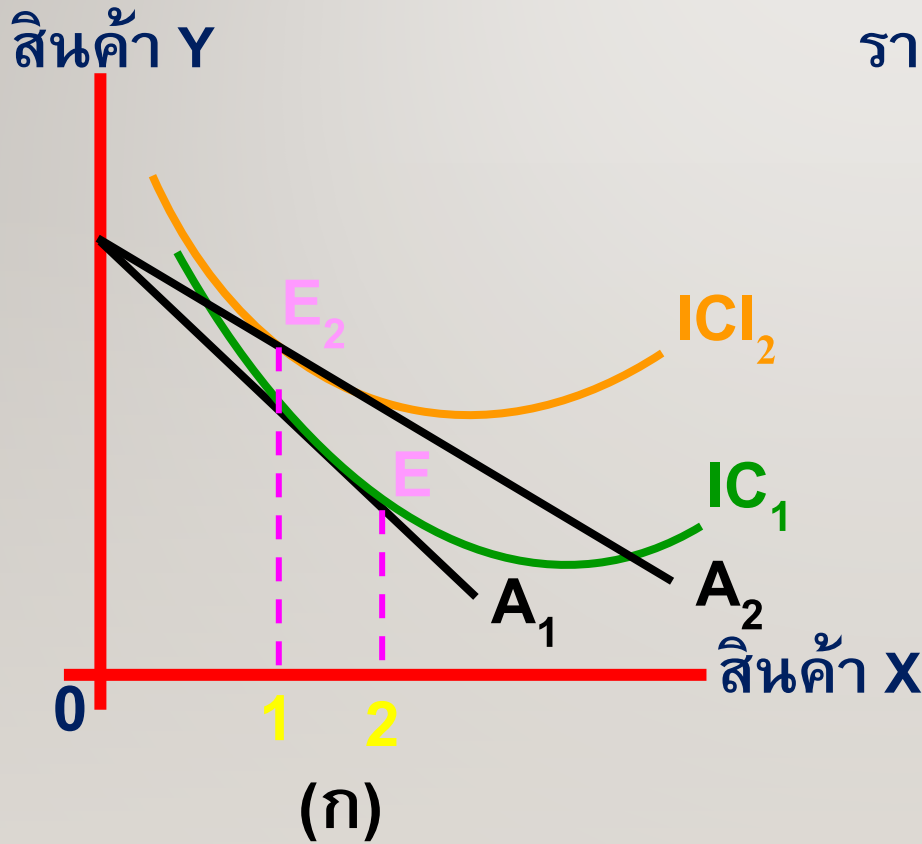
(ก)

(ข)

การเกิดเส้นอุปสงค์ของสินค้า X กรณีสินค้า X เป็นสินค้าปกติ

การหาเส้นอุปสงค์จากเส้นความพอใจเท่ากันและเส้นงบประมาณ

การเกิดเส้นอุปสงค์ของสินค้า X กรณีสินค้า X เป็นสินค้าด้อย

ผลทางการทดแทนและผลทางรายได้

1. ผลทางการทดแทน (Substitution Effect)

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงราคาของสินค้าชนิดหนึ่งจะทำให้จำนวนซื้อสินค้าชนิดนั้นของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน โดยการบริโภคสินค้าชนิดอื่นจะเปลี่ยนในทิศทางตรงกันข้าม

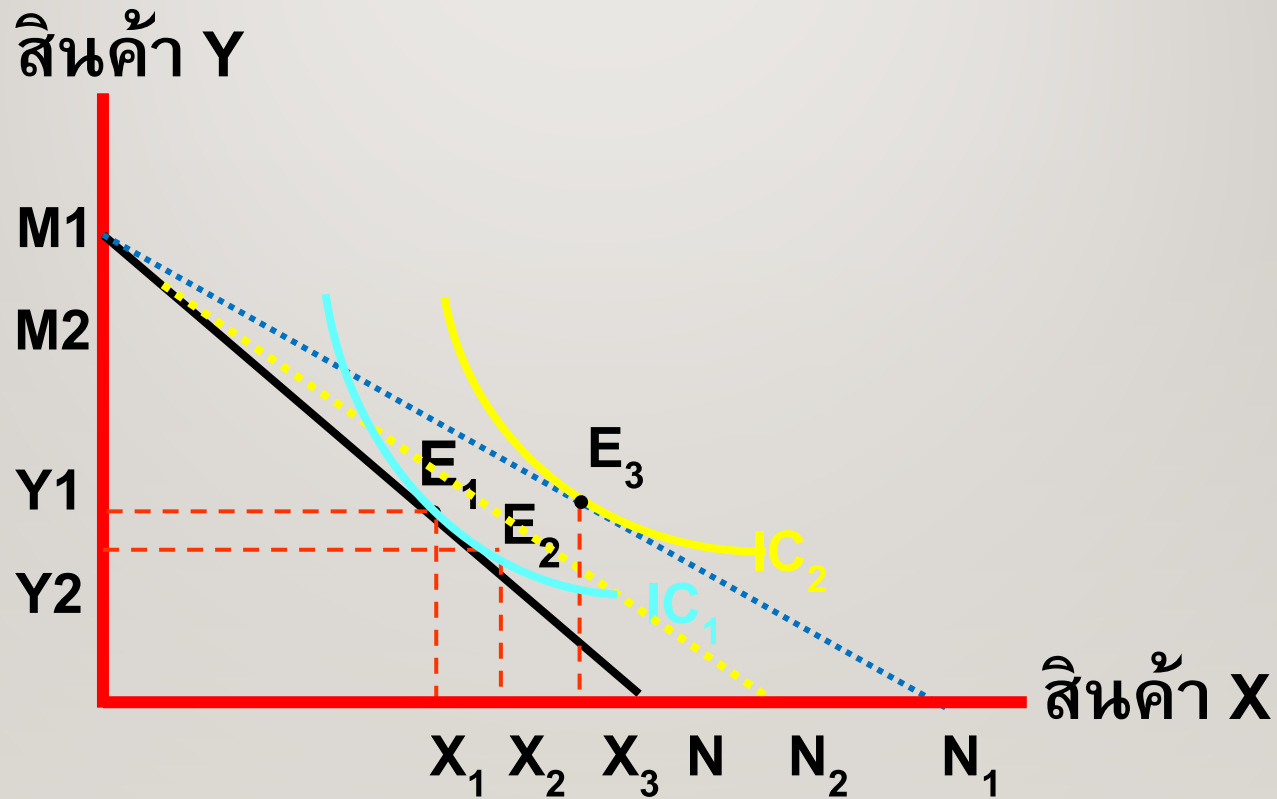
2. ผลทางรายได้ (Income Effect)

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าชนิดหนึ่ง ทำให้รายได้แท้จริงของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงหรืออำนาจซื้อของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง จำนวนซื้อสินค้าของผู้บริโภคจึงเปลี่ยนแปลง

ผลทางราคา = ผลทางการทดแทน + ผลทางรายได้

Price Effect = Substitution Effect + Income Effect

ผลทางการทดแทนและผลทางรายได้

ผลทางการทดแทนและผลทางรายได้

ดังนั้น เราสามารถสรุปผลด้วยสมการได้ว่า

ผลรวม = ผลทางการทดแทน + ผลทางรายได้

$$X_1 X_3 = X_1 X_2 + X_2 X_3$$

4.2 รายรับจากการผลิต

เป้าหมายสูงสุดของผู้ผลิต

คือ ได้กำไรสูงสุด**

พิจารณาได้จาก.....

** ต้นทุนการผลิต และรายรับจากการผลิต

การหารายรับจากผู้ผลิต

รายรับ = ราคาต่อหน่วย คูณ ปริมาณผลผลิต

ตัวอย่าง เช่น เสื้อเชิ้ตราคาตัวละ **150** บาท

ผู้ผลิตขายไป **10** ตัว คิดเป็นรายรับทั้งสิ้น

เท่าใด

$$\text{รายรับ} = \text{ราคา} \times \text{ปริมาณขาย}$$

$$= 150 \times 10$$

$$\text{รายรับ} = 1,500 \text{ บาท}$$

การหารายรับจากการผลิต มี 3 ประเภท

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคำนวณหากำไร หรือขาดทุนจากการผลิต คือ

1. TR(Total Revenue) : รายรับรวม

คือรายรับทั้งหมดที่ได้จากการขายสินค้าจำนวนหนึ่ง ซึ่งสามารถคำนวณได้จาก ราคาขาย ต่อหน่วยคูณด้วยปริมาณผลผลิตที่ขายไป

$$TR = P \times Q$$

2. AR(Average Revenue) : รายรับเฉลี่ย

คือ รายรับเฉลี่ยของผู้ผลิต ณ ระดับราคาขาย นั้นๆ
ซึ่งได้จาก ราคาขายต่อหน่วย ณ ระดับนั้นๆ

ตัวอย่าง เสื้อเชิ้ตราคาตัวละ **150** บาท ขายไป **10**

ตัว จงหารายรับเฉลี่ยรวม

$$\begin{aligned} \mathbf{AR} &= \mathbf{TR/Q} \\ &= \mathbf{1,500 / 10} \end{aligned}$$

$$\mathbf{AR} = \mathbf{150} \text{ บาท}$$

**** หรือ ราคา **P** ก็คือ **AR**

2. รายรับเฉลี่ยต่อหน่วย (Average Revenue : AR)

จาก

$$AR = \frac{TR}{Q}$$

(แทนค่า TR ใน AR)

$$AR = \frac{P \times Q}{Q}$$

เพราะฉะนั้น

$$AR = P$$

3. รายรับส่วนเพิ่มหรือรายรับหน่วยสุดท้าย (Marginal Revenue : MR)

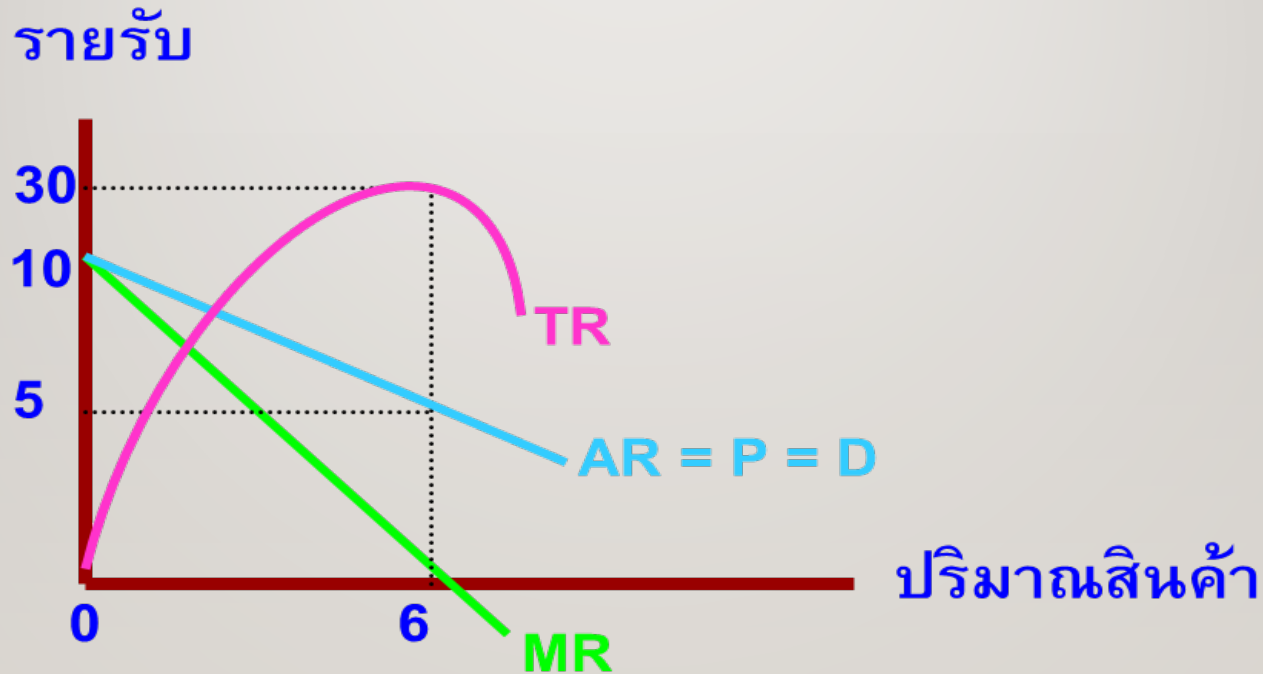
$$MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$$

หรือ $\frac{TR_{n+1} - TR_n}{Q_{n+1} - Q_n}$

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับประเภทต่าง ๆ ในกรณีราคาขายของสินค้าไม่คงที่

ราคา (P)	ปริมาณขาย (Q)	รายรับรวม (TR = P x Q)	รายรับเฉลี่ยต่อหน่วย TR/Q (AR = P)	รายรับส่วนเพิ่ม MR =
10	1	10	10	10 $10-0 / 1-0 = 10 / 1$
9	2	18	9	8 $18 - 10 / 2 - 1 = 8 / 1$
8	3	24	8	6 $24 - 18 / 3 - 2 = 6 / 1$
7	4	28	7	4
6	5	30	6	2
5	6	30	5	0
4	7	28	4	-2 $28 - 30 / 7 - 8 = -2 / 1$

ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นรายรับรวม รายรับเฉลี่ย รายรับ
ส่วนเพิ่มและเส้นอุปสงค์ ในกรณีราคาขายของสินค้าไม่คงที่

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเส้นรายรับประเภทต่าง ๆ และเส้นอุปสงค์กรณีราคาขาย
ของสินค้าไม่คงที่

ในกรณีที่ราคาขายของสินค้าเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนเดียวกันแล้วค่าความชันของเส้น MR จะมี
ค่าเป็น 2 เท่าของเส้น AR เสมอ

กำไรทางเศรษฐศาสตร์และเงื่อนไขกำไรสูงสุด
ในการดำเนินธุรกิจของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ

กำไรทางเศรษฐศาสตร์แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

- กำไรปกติ (Normal Profit)
- กำไรเกินปกติ (Abnormal or Excess Profit)

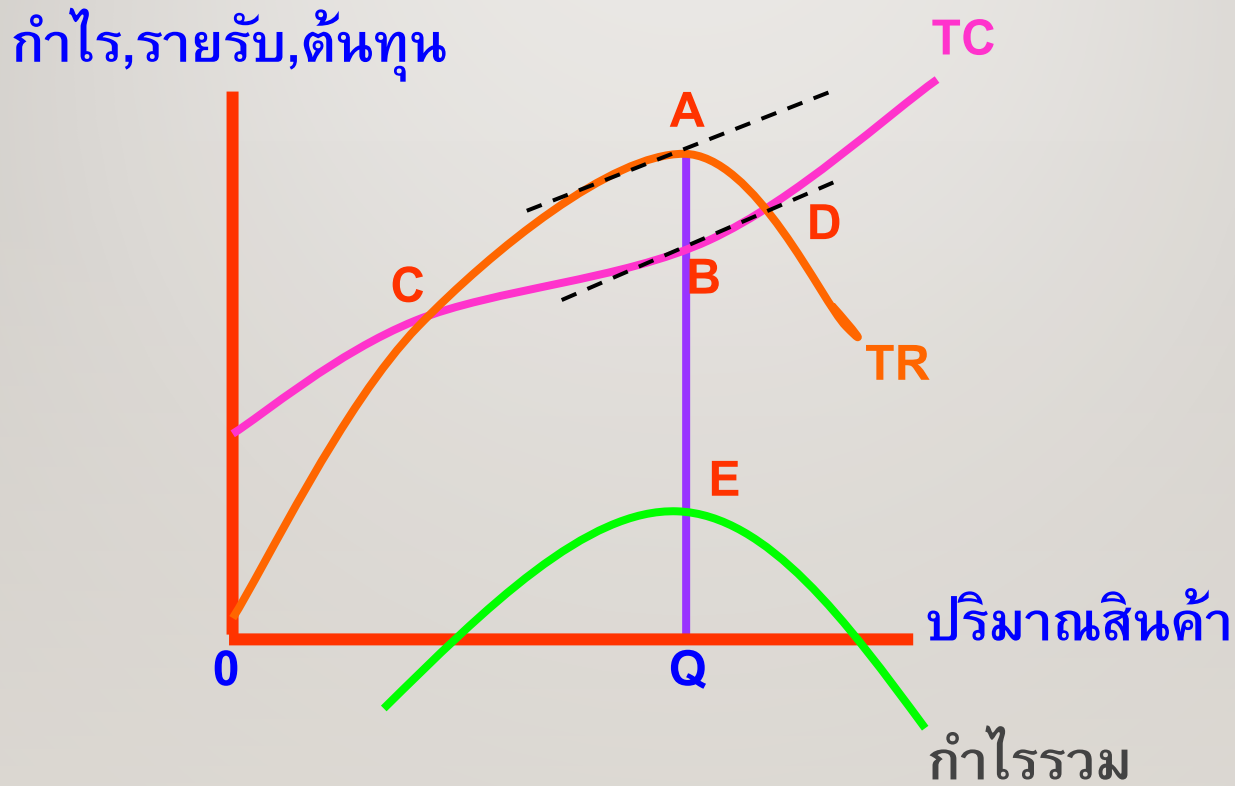
กำไรปกติ (Normal Profit)

คือ การที่ต้นทุนรวมของผู้ประกอบการเท่ากับ
รายรับรวม ($TR = TC$) กำไรจะเท่ากับศูนย์

กำไรเกินปกติ (Abnormal or Excess Profit)

คือ ผลรวมของรายรับรวมมากกว่าต้นทุนรวมซึ่งก็คือ
กำไรส่วนที่เกินจาก กำไรปกติ นั่นเอง ($TR > TC$)

เงื่อนไขของการได้รับกำไรสูงสุด

แสดงกำไรรวมมีค่าสูงสุด

ดังนั้นกำไรสูงสุด จะมีจุดเดียว คือ

- จุดที่ $MC = MR$

- เมื่อ ค่าความชัน (Slope) MC

มากกว่า ค่าความชัน(Slope) MR

ค่าความชัน(SLOPE)

- เมื่อ ค่าความชัน(Slope) ของ $TC = MC$

$$TC = TC / Q$$

- เมื่อ ค่าความชัน(Slope) ของ $TR = MR$

$$TR = TR / Q$$

ความสัมพันธ์ของเส้นรายรับ TR ,AR ,MR

- 1. เมื่อ TR สูงสุด ค่า $MR = 0$
- 2. เมื่อ TR มีค่าเพิ่มขึ้น ค่า $MR > 0$
- 3. เมื่อ TR มีค่าลดลง ค่า $MR < 0$
- 4. AR จะมียาลดลงเรื่อยๆ เมื่อปริมาณขายเพิ่มขึ้นโดย
MR จะมียาลดลงและมีค่าน้อยกว่า AR ทุกระดับปริมาณขาย

สรุป : ส่วนระดับกำไรและขาดทุน หาได้จาก

- ผลต่างของ TR กับ TC กำไรหรือขาดทุนที่ได้จะเป็น **ค่ารวม** และจากค่า AR กับ AC กำไรหรือขาดทุนที่ได้จะเป็น **ค่าเฉลี่ย**
- 1. ถ้า $TR > TC$ หรือ $AR > AC$ ผู้ผลิตจะได้รับ กำไรแบบเกินปกติ
เมื่อ $TR = 150$ บาท, $TC = 100$ บาท ($150 > 100$)
- 2. ถ้า $TR < TC$ หรือ $AR < AC$ ผู้ผลิตจะ ขาดทุน (เมื่อ $150 < 100$)
- 3. ถ้า $TR = TC$ หรือ $AR = AC$ ผู้ผลิตจะได้รับกำไรปกติ แบบปกติ

Q&A

THANK YOU